

خدیجه معین - مری و پسر و دختر قرآنی

۲۲۲

مقدمه:

در شماره قبلی بحث جامعیت استعداد‌های جوان را با خوراک آیات نورانی و فرازهایی از نهج البلاغه پی گرفتیم و اینک ادامه آن را از مطلب ۱۲ تا ۱۹ نظاره خواهید کرد.

استعداد‌های جوان پرتنوع و گسترده و از جامعیت خاصی برخوردار است که از لابلای آیات گوناگون و قسمتهایی از نهج

البلاغه، به دست آمده است. امید می رود، این کتاب جاودانه همیشه خورشید روشنگر دل و اندیشه ما باشد و پشتوانه راهنمای تربیت نسل.

۱۲ - غذاهای تخریب‌گر

« إِنَّ الَّذِينَ يَأْكُلُونَ أَمْوَالِ الْيَتَامَىٰ ظُلْمًا إِنَّمَا يَأْكُلُونَ فِي بُطُونِهِمْ نَارًا وَسَيَصْلُونَ سَعِيرًا » (۱)
« آنان که سرمایه ی یتیمان را ظالمانه مورد استفاده قرار

۱- سوره ی نساء آیه ۱۰

۴۵۹

می دهند در حقیقت در درون خود
آتش می خورند و به زودی در
آتش وارد می شوند»

هیچ چیز مثل غذای حرام و شبهه
آلود و طیف گناهان، قابلیت های
جوان را برای پذیرش حقیقت و
تمایل به رشد و خداخواهی،
مخدوش نمی کند. همین لقمه های
به ظاهر بی تأثیر، حتی عارفان به
حق پیوسته را متوقف می کند.

آیه ی مورد اشاره، خوردن مال
یتیم را معادل یا عین همان آتش
خوردن می داند. چشم مسلح می
باید تا قبل از برزخ و دوزخ، صحنه
ملکوت اعمال و رفتار گنهکاران را
ببیند. هستند، تیز بینانی که در
یک نگاه، اثر گناه را می فهمند و
دم فرو می بندند.

در آیت ذیل، حرامخواران را
مستحق نهی و عتاب ربانیان و
احبار می داند و حتی این دو دسته
را تحریض و تشویق به نهی کرده
است.

«و تری کثیراً منهم یسارعون فی
الاثم و اکلهم السحت لبس ما کانوا
یعملون لولا ینهاهم الربانیون و
الاحبار عن تولیهم الاثم و اکلهم
السحت لبس ما کانوا

یصنعون» (۲)
«بسیاری از آنها را بنگری که در
گناه و ستمکاری و خوردن حرام
می شتابند، بسیار بدکاری را پیشه
خود کرده اند. چرا علماء و
روحانیون، آنها را از گفتار زشت و
خوردن حرام باز نمی دارند، کاری
بسیار زشت می کنند.»

امام علی (ع) در همان نامه ۳۱:
«بئس الطعام الحرام» «بدترین
غذا، غذای حرام است!» (۳)
دو احتمال در این تعبیر امام می
رود:

حرام ها، بدترین نوع تغذیه است؛
نه فقط غذاهای حرام. در این
احتمال باید گفت ارتکاب حرام ها،
به منزله کار مرغ نجاست خرار
است.

غذای حرام، بدترین نوع غذاها
است که در این شکل باید چنین
تفسیر کنیم:
بئس الطعام، الطعام الحرام
۱۳ - بدترین ستم ما

«و مالکم لا تقاتلون فی سبیل الله
و المستضعفین من الرجال و
النساء و الرلدان الذین یقولون ربنا
اخرجنا من هذه القرية الظالم
اهلها...» (۴)

حدیث غیره و اما ینسینک
الشَّیطان فلا تقعد بعد الذَّکری مع
القوم الظَّالمین» (۶)

«هرگاه کسانی را دیدی که آیات ما
را استهزاء می کنند، از آنها روی
بگردان تا به سخن دیگری
بپردازند. و اگر شیطان (خدا را)
از یاد تو ببرد، هرگز پس از یاد
آمدن با این جمعیت ستمگر،
منشین.»

- ۲- سوره مائده / آیه ی ۶۳ و ۶۲
- ۳- نهج البلاغه / نامه ی ۳۱
- ۴- سوره نساء آیه ی ۷۵
- ۵- نهج البلاغه / نامه ی ۳۱
- ۶- سوره انعام / آیه ی ۶۸
- ۷- نهج البلاغه / نامه ی ۳۱

هنگامی، آلودگان مجال جولان
پیدا می کنند که نیکویان، خاموش
شوند و از کنار آنها بی تفاوت عبور
کنند. مجالست، بسیار نافذ است
و رفاقت ها، حالت ها را انتقال می
دهد. کمترین زیانی که از
مصاحبت اشرار به ما می رسد،
توقف درجه حرارت معنوی ما
است.

امام علی (ع) در نام ۳۱ در چند
موضع از این همراهی و همدمی،
نهی کرده اند:

(و باین من فعله بجهدک) و هر
کس مرتکب منکر شود با تمام
تلاش از او دوری کن.»

«و باین اهل الشر تبین عنهم. از
اهل بدی، کناره گیری کن تا از آنها
جدا شوی.» (۷)

«چرا در راه خدانمی جنگید؟ در
حالی که به ضعف کشیده شدگان
از مردان و زنان و کودکان (شما را
به یاری می خواندند) چرا در راه
خدا و مستضعفین از مردان و
زنان و کودکان نمی جنگید! آنان
که می گویند: پروردگارا ما را از
این آبادانی که ساکنانش
ستمکارند، (سرزمین مکه قبل از
فتح) بیرون ببر.....»

روح ستم ستیزی در همه خطوط
قرآن کریم، جاری است و در جای
جای نهج البلاغه از آن یاد شده
است. در همین ارتباط امام علی (ع)
فرموده اند:

«و ظلم الضعیف افحش الظلم»
ای پسر من! بدان که ستم بر ناتوان
بدترین ستم است! (۵)

آنان که یاوری ندارند، ستم به آنها
زشت ترین ظلم ها است؛ زیرا در
این حالت، هر انسانی که کمترین
بهره از خصلت های انسانی داشته
باشد، بر ضعیف رحم می کند؛ آن
که رعایت او را نکند در حسیض
فرومایگی است.

۱۴- اشرارگریزی

«اذا رأیت الذین یخوضون فی آیاتنا
فأعرض عنهم حتی یخوضوا فی

در آیه ی ذکر شده (اذا... رأیت
الذین...) اشاره به این شده که
اگر شیطان (یاد خدا را) از یاد تو
برد، در بعضی از آیات دیگر می
فرماید، شیطان از طریق
فراموشکاری به انسان، در او نفوذ
می کند و او را از کارهای پسندیده
باز می دارد و حتی گاهی باعث می
شود فرد در امور عبادی خود هم
سهل انگاری کند.

در این مورد، در سوره های: کهف
/ ۶۳ و ۷۳ - توبه / ۶۷ - حشر
/ ۱۹ - طه / ۱۵ - مجادله / ۱۹
- یوسف / ۴۲ - اعراف / ۱۷۶ و
۱۷۵ به این مطلب اشاره شده
است. البته خداوند راه درمان این
فراموشی را هم در آیات دیگر بیان
فرموده است. مثلاً یاد خدا را به
عنوان درمان، ذکر کرده است (۸)
این یاد خدا و توجه، در همه نعمات
او جاری و ساری است، در سوره
آل عمران به آفرینش آسمان و
زمین، شب و روز، اسرار آفرینش
و... اشاره شده است. (۹) و البته
امر فرموده است که صبح و شام
او را تسبیح کنیم. (۱۰) و نماز به پا
داریم و خدا را یاد کنیم و در همه
جال، چه ایستاده، چه نشسته و

چه خوابیده، خدا را یاد و عبادت
کنیم. (۱۱) که اینها همه درمان
غفلت و فراموشی از یاد خدا است.

۱۵- نیکویان را دریاب

«واصبر نفسك مع الذین یدعون
ربهم بالعداوة و المّشی یریدون
وجهه و لا تعد عیناک عنهم ترید
زینة الحیاة الدنیا و لا تطع من أشفقتنا
قلبه عن ذکرنا و اتّبع هواه و کان
أمره فرطاً» (۱۲)

«با کسانی باش که پروردگار خود
را صبح و شام می خوانند و تنها
رضای او را می طلبند و هرگز به
خاطر زیورهای دنیا، چشمان خود
را از آنها بر مگیر؛ و از کسانی که
قلبشان را از یاد خرد غافل
ساختیم، اطاعت مکن. همانها که
از هوای نفس پیروی کردند و
کارهایش افراطی است.»

امام علی (ع) می فرمایند: «قارن
أهل الخیر تکن منهم. به نیکوکاران
تزدیک شود که از آنان خواهی
شو!» (۱۲)

تا شخصی را نیازموده ایم، نباید
به عنوان دوست، انتخابش کنیم.
آزمودن دوست یا دیدن ظاهر او
میسر نمی شود. باید به
شخصیت درونی او پی ببریم.

امام علی (ع) می فرمایند: «پیش

از آزمودن دوست، به او اعتماد نکن!» (۱۳)

راههای آزمودن دوست متفاوت است:

۱- از راه محبت و دل. در روایت است که: در محبت قلبی دوستت را نسبت به خود، از محبت قلبی خود نسبت به او بشناس! (۱۴)

۲- آزمون به هنگام نیاز و احتیاج. آیا زمانی که به کمک او نیازمندی، به سراخت می آید؟

زمانی که مشکلی برایت پیش آید، آیا با زبان، عمل و از صمیم دل به کمک تو می شتابد، یا نه؟

۳- آزمون به هنگام خشم و غضب. امام صادق (ع) فرمودند: «اگر دوستت سه بار بر تو خشمگین شد و سخن ناخوشایندی درباره ات نگفت، او را برای خود حفظ کن!» (۱۵)

۴- آزمون به هنگام سفر.

۵- آزمون در زمان از بین رفتن مقام و قدرت. اگر دوستت هم زمانی که مقام و پستی داری همراه تو است و هم زمانی که دیگر پست و مقامی نداری، همراه و همراز توست بدان که دوست شفیق

است.

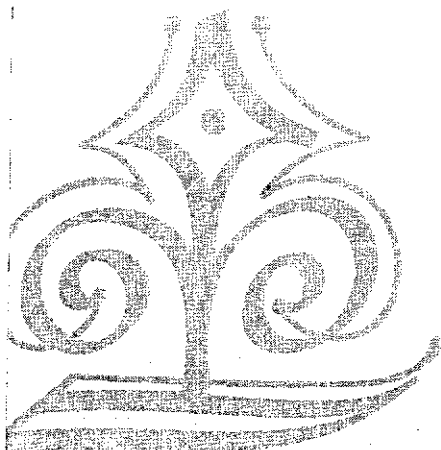
امام علی (ع) می فرمایند: هنگام زوال قدرت، دوست از دشمن، شناخته می شود. (۱۶)

۶- آزمون دوست به هنگام موفقیت های تو. اگر دیدی دوستت از تعریف تو خوش حال است، از اینکه در دانش و معرفت و موقعیت های اجتماعی و خانوادگی، مشهور شدی، خوش حال است بدان که رفیق قابل اعتمادی است. اگر وقتی دیگر تعریف تو را می کند، او هم تصدیق می کند و ناراحت نمی شود، بدان دوستی امین است.

با چه کسانی دوست شویم؟

اما علی (ع) سفارش می کنند که با نیکوکاران و صاحبان اندیشه دوستی کن تا مانند آنها شوی. و از نظر دانشمندان جامعه شناس و روان شناس این مسأله به خوبی ثابت شده است که دوست، هم شکل دوست می شود. البته ائمه (علیهم السّلام) خصوصیات کسانی که شایسته دوستی هستند را بیان کرده اند؛ از جمله امام علی (ع) می فرمایند: «در شگفتم از کسی که خواهان یاران و دوستان

- ۸- سوره کهف / آیه ی ۲۴
- ۹- سوره آل عمران / آیات ۱۹۲ و ۱۹۱
- ۱۰- سوره احزاب / آیات ۴۲ و ۴۱
- ۱۱- سوره نساء آیه ی ۱۰۲
- ۱۲- سوره کهف / آیه ی ۲۴
- ۱۳- نهج البلاغه / نامه ی ۳۱
- ۱۴- میزان الحکمه ج ۵ ص ۳۱۱ حدیث ۱۰۳۱۷
- ۱۵- بحار الانوار ج ۴۶ ص ۲۹۱
- ۱۶- میزان الحکمه ج ۵ ص ۳۱۲

بسیار است، اما با دانشمندان
مصاحبت نمی کند!» (۱۷)
۱- دوستی با عالمان.

پس دوستی با علماء و دانشمندانی
که علمشان مفید و ارزنده است و
موجب نزدیکی به خدا و خلق خدا
می شود، سفارش شده است.

۲- دوستی با عاقل و حکیم

۳- دوستی با مؤمن و پرهیزگار

۴- دوستی با راستگویان. از

معصوم (ع) آمده است که: « بر

تو باد به دوستی افراد راستین و

صمیمی، زیرا آنان در وقت نعمت،

مایه زینت و در زمان سختی و

مصیبت موجب حفظ آدمی

اند.» (۱۸)

۵- دوستی با نیک نامان و با

اخلاقان

نگرش افراد و خلیقات آنها در

دوست اثر مستقیم دارد. و اخلاق

نیک و بد افراد به طور ناخودآگاه

به نزدیکان منتقل می شود. و هر

گاه انسان در مصاحبت با نیکویان

باشد به اخلاق آنها متصف می

شود. امام علی (ع) می فرمایند:

به نیکوکاران نزدیک شو تا از آنان

شوی. (۱۹)

چه کسانی را دوست نگیریم؟

معصومین (علیهم السلام)

مشخصات کسانی که برای دوستی

گزیدن، مناسب نیستند را به همه

جویندگان معرفت، معرفی کرده

اند.

۱- دوستی با دروغگو. امام

علی (ع) می فرماید: « از دوستی با

دروغگو بپرهیز، زیرا دروغگو

چون سراب است که دور را از

نزدیک و نزدیک را به تو دور

می کند.» (۲۰)

۲- دوستی با بخیل. امام علی (ع)

فرمودند: « از دوستی با بخیل

بپرهیز! زیرا به هنگامی که سخت

به او محتاجی، رهایت می کند.»

۳- دوستی با چاپلوس. امام

علی (ع) می فرمایند: « با چاپلوس

رفاقت مکن که او با چرب زبانی،

تورا اغفال می کند، کار ناروای خود

را در نظرت زیبا می نماید و دوست

دارد که تو نیز مانند او باشی.» (۲۱)

۴- دوستی با خائن، و ظالم و

سخن چین.

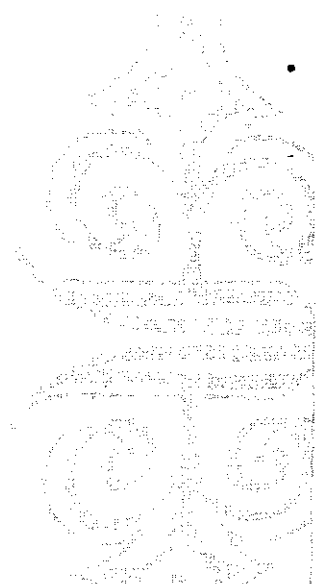
امام صادق (ع) فرمودند: « از سه

دسته مردم کناره گیری کن و سرگز

طرح دوستی و رفاقت با آنان

مریز. از خائن، ستمگر و سخن

چین. زیرا کسی که روزی به نفع

- ۱۷- میزان الحکمه ج ۵ ص ۳۱۲
- ۱۸- میزان الحکمه ج ۵ ص ۳۰۲
- ۱۹- بحارالانوار ج ۷۴ ص ۱۸۷
- ۲۰- بحارالانوار ج ۷۴ ص ۱۸۷
- ۲۱- بحارالانوار ج ۷۴ ص ۱۸۷
- ۲۲- بحارالانوار ج ۷۴ ص ۱۸۷
- ۲۳- بحارالانوار ج ۷۴ ص ۱۸۷
- ۲۴- غررالحکم ص ۸۱۱
- ۲۵- تحف العقول ص ۳۶۶
- ۲۶- تحف العقول ص ۸۸

تو به دیگری خیانت کند، روز دیگر به ضرر تو خیانت خواهد کرد و کسی که برای تو به دیگران ظلم کند، طولی نمی کشد که به تو ستم می کند و کسی که از دیگران نزد تو سخن چینی و نمایی کند به زودی علیه تو نزد دیگران سخن چینی خواهد کرد.» (۲۲)

۵- دوستی با احمق. دوست احمق و نادان، به خاطر حماقتی که دارد حتی اگر نیت خوبی هم داشته باشد، ضرر می زند. امام حسن عسگری (ع) فرمودند: «دوست شخص نادان، همواره در زحمت و ناراحتی است.»

۶- دوستی با بدکار. امام علی (ع) می فرماید: «از دوستی با بدکار بپرهیز! چون تو را ارزان می فروشد.» (۲۳)

حضرت رسول (ص) می فرمایند: «شایسته ترین مردم برای بدنامی و ننگ اجتماعی، کسانی هستند که با بدنامان رفیق می شوند.» (۲۴)

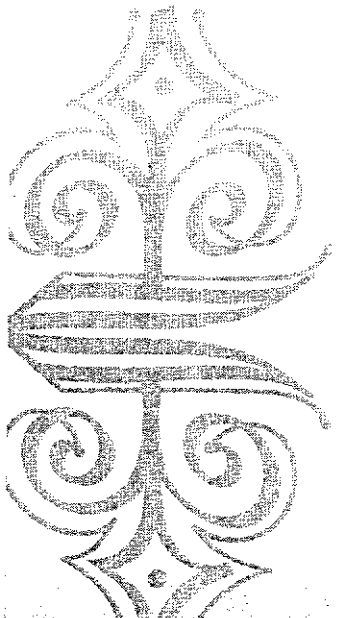
در پایان به حدیثی از امام صادق (ع) اشاره می کنم، که صفات دوست خوب را این گونه فرمودند: دوستی و رفاقت، حدودی دارد،

کسی که واجد تمام آن حدود نیست، او دوست کامل نیست و آن کس که دارای هیچ یک از این حدود نیست، اساساً دوست نیست. اول آنکه ظاهر و باطن رفیقت نیست به تو یکسان باشد. دوم آنکه زیبایی و آبروی تو را جمال خود بیند و نازیبایی تو را نازیبایی خود بداند. سوم، دست یافتن به مال یا رسیدن به مقام، روش دوستانه او را نسبت به تو تغییر ندهد. چهارم، در زمینه رفاقت از آنچه و هر چه در اختیار دارد، نسبت به تو مضایقه نکند، پنجم، تو را در مواقع آلام و مصائب ترک نکند. (۲۵)

۱۶- خلوص در نیایش

«ألا الله الدّین الخالص و الدّین اتّخذوا من دونه اولیاء ما نعبدهم الا لیقربونا الی الله زلفی انّ الله یحکم بینهم فی ما هم فیه یختلفون...» (۲۶)

«آگاه باشید که دین خالص از آن خداست، و آنها که غیر خدا را اولیای خود قرار دادند، (دلیلشان این بود که:) اینها را نمی پرستیم مگر به خاطر اینکه ما را به خداوند نزدیک کنند: خداوند روز قیامت

میان آنان در آنچه اختلاف داشتند،
داوری می نند...»

الکسیس کارل (پزشک فرانسوی)
ثابت کرد که نماز، سبب ایجاد نشاط
معنوی مشخصی در انسانی می
گردد و همین حالت است که
احتمالاً منحصر به شفای سریع
برخی از بیماران در زیارت گاهها و
معابد می شود. (۲۷)

ویلیام جمیز روان شناس معروف
می گوید: «ما به واسطه نماز می
توانیم وارد انبار بزرگی از نشاط
عقلانی شویم که در شرایط
عادی یارای وصول به آن را
نداریم.» (۲۸)

خلوص در نیایش در همه ادیان
الهی و حتی در اقوامی که غیر دین
الهی دارند، همیشه مطرح بوده
است. در انجیل، باب پنجم، نامه ی
یعقوب، آمده است که: برای هم
دعا کنید تا شفا یابید. دعای
صادقانه مرد درستکار قدرت و
تأثیر شگفت انگیز دارد. (۲۹)

در یسنا، ۲۸، بند ۹ آمده است: ای
اهورا مزدا! مبادا هرگز کار
ناشایستی از من سرزند که مورد
خشم تو قرار گیرم. ای راستی و
ای اصل پاک منشی، پیوسته می
کرشم تا تو را بستایم. ای کسی که

آرزوهای ما را بر می آوری، تو را
از ته دل، درود می گویم که می
دانم نمازی که از روی ایمان و
اعتقاد کامل انجام شود به درگاهت
پذیرفته خواهد شد. (۳۰)

امام علی (ع) می فرمایند: وَأَخْلَصَ
فِي الْمَسْأَلَةِ لِرَبِّكَ فَإِنَّ بَيْدَةَ الْعَطَاءِ
وَالْحَرَمَانَ وَكَثْرَ الْأَسْتِخَارَةِ» (۳۱)
پسرم! به هنگام دعا، با اخلاص
پروردگارت را بخوان، که بخشش
و حرمان به دست اوست و همواره
از خدا بخواه که آنچه خیر و نیک
است، برایت پیش آورد.

اگر کسی را دوست داریم و به او
خیلی احساس نیاز و وابستگی می
کنیم، در حضورش آرامش می
یابیم و با همنشینی اش مسرور
می شویم، مسلماً خواسته اش را
اجابت و برایش از صمیم قلب
فداکاری می کنیم. اگر خداشناس
و موحد هستیم و معتقدیم که همه
هستی مان از خداست، اگر
محبوبمان اوست، باید مطیع امر
محبوب باشیم. باید بدانیم هر چه
اوسفارش کرده، سبب کمال ماست
و هر چه جراب مثبت دهیم، بیشتر
به محبوب نزدیک شده ایم.
اطاعت مان از او، در زیان و عمل
است. و سپاسگزاری از او را با عمل

خود ثابت می کنیم. با اطاعت از اوست که رشته محبت تقویت می شود و در رسیدن به کمالات یاری می کند. انجام فریضه ها (نمان، روزه، زکات، خمس، حج، امر به معروف، جهاد، ...) به قصد «قربة الى الله»، ایمان و یگانگی مان را تشدید و تقویت می کند. خلوص در این عبادات تقویت روحیه و اعتماد به نفس می شود. خلوص در فریضه ها راستگویی و صداقت را افزایش می دهد و در مجموع سبب ایجاد سلامت روانی و شادابی می شود.

۱۷- یأس را مایوس کن

« يا بَنِي اِذْهَبُوا فَتَحَسَّبُوا مِنْ يُوْسُفَ وَاخِيهِ وَاَلَا تَأْتِيْسُوا مِنْ رُوْحِ اللّٰهِ اِنَّهٗ لَا يَأْتِيْسُ مِنْ رُوْحِ اللّٰهِ اِلَّا الْقَوْمَ الْكٰفِرِيْنَ » (۳۲)

پسرانم! بروید و از یوسف و برادرش جستجو کنید و از رحمت خدا مایوس نشوید، که تنها گروه کافران از رحمت خدا مایوس می شوند.

یأس و نومیدی در تفکر دینی، گناه بزرگ محسوب می شود. طبیعتاً همه انسان ها، خواسته ها و آرزوهایی دارند که مشتاق محقق شدن آنها هستند و عدم دسترسی

به آنها گاهی موجب سرخوردگی و یأس و نومیدی می شود. در این لحظات است که ایمان و اعتقاد به سرچشمه لایزال الهی بهترین درمان این حالت است، به دنبال ناامیدی، ناراحتی های روانی مانند افسردگی خواهد آمد.

اعتقاد به مبدأ و معاد و تلاش برای وصول حقیقت و قرب الهی، انسان را از ایستایی و رکود باز می دارد و پس از هر شکست و یا عدم دسترسی به خواسته هایش، تفکر الهی بهترین مشوق او خواهد بود، تا دوباره تلاش و کوشش نماید.

قرآن صریحاً می فرماید: از رحمت و لطف بی نهایت خداوندی مایوس نشوید، زیرا کسی که چنین باشد به گروه کافران و به گونه ای هم جدا نیست که بگویند از غیر خداست. (۳۳) امام علی (ع) می فرماید: « فلا يقنطنك ابطاء اجابته، فان العطية على قدر النية و ربما أخرت عنك الاجابة... » (۳۴)

پسر! هرگز نباید از تأخیر در اجابت دعا مایوس گردی، زیرا بخشش به اندازه نیت است.

گاه می شود که اجابت به تأخیر می افتد، تا اجر و پاداش و عطای درخواست کننده، بیشتر شود و

۲۷- سوره زمر / آیه ی ۳

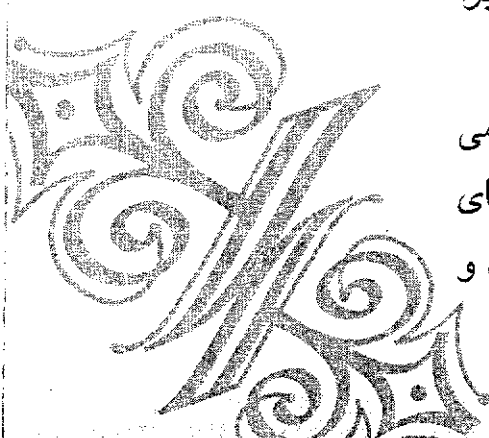
۲۸- قرآن و روانشناسی ص ۳۹۴

۲۹- قرآن و روانشناسی ص ۳۹۴

۳۰- ترجمه عهدی جدید باب ۵ ص ۱۸۹۸

۳۱- سیری در آموزش گات ها ص ۲۲

۳۲- نهج البلاغه / نامه ی ۳۱

گاه می شود که درخواست می کنی
 اما اجابت نمی شود، در حالی که
 بهتر از آن به زودی و یا در موعد
 مقرری به تو عنایت خواهد شد و
 یا اینکه به خاطر چیز بهتری این
 خواسته ات برآورده نمی شود.
 زیرا، چه بسا چیزی را می خواهی
 که اگر به تو داده شود موجب
 هلاکت دین تو می شود. روی این
 اصل، باید خواسته ی تو همیشه
 چیزی باشد که جمال و زیبایی اش
 برایت باقی و بال و بدی اش از تو
 رخت بربندد، مال برای تو باقی
 نمی ماند و تو نیز برای آن باقی
 نخواهی ماند.

۱۸- سرزنش ها بازت ندارد

« یا ایها الذین آمنوا من یرتد منکم
 عن دینه فسرف یأتی الله بقوم
 بهبهم ویحبونه انزل علی المؤمنین
 اعزّة علی الکافرین یجاهدون فی
 سبیل الله ولا یخافون لومة لائم
 ذلک فضل الله یؤتیه من یشاء
 والله واسع علیم» (۳۵)

« ای کسانی که ایمان آورده اید!
 هر کس از شما از آیین خود باز
 گردد (به خدا زیانی نمی رساند)
 خداوند جمعیتی را می آورد که آنها
 را دوست دارد و آنان (نیز) او را
 دوست دارند؛ (آنها) در برابر

مؤمنان متواضع، و در برابر
 کافران، سرسخت، و نیرومندند.
 آنها در راه خدا جهاد می کنند و از
 سرزنش هیچ ملامت گری هراسی
 ندارند؛ این فضل خداست که به
 هر کس بخواهد (و شایسته بیند)
 می دهد و (فضل) خدا وسیع و
 خداوند داناست.»

همیشه مخالفان ایمانداران به چند
 منظور، آنها را ملامت می کنند:
 - بازداشتن آنها از پوییدن راه حق
 - عقده گشایی

چون خود را محروم از مواهب
 معنوی در دنیا و آخرت می بینند،
 طاقت ندارند که دیگران در این
 وادی رویه پیش بروند و حسادت
 و کینه توزی، آنها را وادار می کند
 که کوشش های زیانی را سامان
 بدهند و این، به منظور گشوده
 شدن عقده های درونی نیز، شکل
 می گیرد.

باید حق را هدف قرار داد و همه
 «گود آبها» را برای رسیدن به آن،
 در نوردید.

رسیدن به سعادت بزرگ، رنج می
 خواهد و این حقیقت را باید به همه
 پویندگان تنبیم کرد. وقتی
 ترفندهای دشمن را در متوقف
 کردن حرکت تکاملی، بشناسیم،

را قرار نداده تا حجاب و فاصله ایجاد کند.

پسرم! در صورت ارتکاب گناه، خداوند، در توبه را مسدود نکرده است و در کیفر تو شتاب نداشته و در توبه و بازگشت بر تو عیب نگرفته است و برای بازگشت به خویش، شرایط سنگینی مطرح نکرده است، در گناهان، تو را به محاکمه نکشیده و از رحمت خویش ناامیدت نکرده است بلکه بازگشت تو را از گناهان، نیکی شمرده است. هر گناه تو را یکی و هر نیکی تو را ده به حساب آورده.

هر گاه بخوانی ندایت را می شنود و چون با او راز دل گویی، راز تو را می داند. پس حاجت خود را به او بگوی. اندوه خود را در پیشگاه او مطرح کن تا غم های تو را برطرف کند و در مشکلات تو را یاری رساند. در این نوزده قرآن، به نوعی جامعیت استعداد های جوان جلوه گر شد که جای کار بیشتر دارد و بر همه اولیاء و مربیان است که این تابلوها را، احیاء کرده و در مراکز تربیتی و فرهنگی به صورت نمادهای اسلامی و دینی، به نمایش بگذارند. اگر توفیق همراهی کند، این سلسله تداوم می یابد و در باب جوانی و نشاط خواهیم نوشت.

می توانیم، تیرهای علامت آنها را به هیچ بگیریم و فقط در اندیشه مقصد باشیم.

این خلق نیکو باید به صورت عادت نیکو در نسل های جدید، تعبیه شود که در این صورت، راه رسیدن به کمال، هموار می شود. امام علی (ع): «و لا تأخذک فی الله لومة لائم و خض الغمرات للحق» حیث کان «(۳۶) پسرم! سرزنش سرزنش گران تو را از تلاش در راه خدا باز ندارد. در گوداب های شدائد و مشکلات در راه حق، هر جا که باشد فرو رو!

۱۹- راه بازگشت به خدا همیشه باز است

«ان الذی بیده خزائن السموات و الارض قد اذن لك فی الدعاء و تکلف لک بالاجابة...» «یا بنی! لم یمنعک ان اسأت من التوبة و لم یعاجلک بالنقمة و لم یعیبرک بالانابة...» (۳۷) پسرم! بدان خدایی که گنج های آسمانها و زمین در دست اوست، به تو اجازه درخواست داده و اجابت آن را به عهده گرفته است. تو را فرمان داده که از او بخواهی تا عطا کند، درخواست رحمت کنی تا ببخشد و خداوند بین تو و خودش کسی

۳۳- سوره یوسف / آیه ی ۸۷

۳۴- تحف العقول ص ۲۰۵

۳۵- نهج البلاغه / نامه ی ۳۱

۳۶- سوره مائده / آیه ی ۵۴

۳۷- نهج البلاغه / نامه ی ۳۱

۳۸- نهج البلاغه / نامه ی ۳۱